

IDEJNA ZASNOVA PRENOVE IN AKTIVACIJE UTRDBE GORAŽDA V BOKI KOTORSKI

Magistrsko delo / Univerza v Ljubljani / Fakulteta za arhitekturo / Ljubljana 2025

Dušan Ostojič

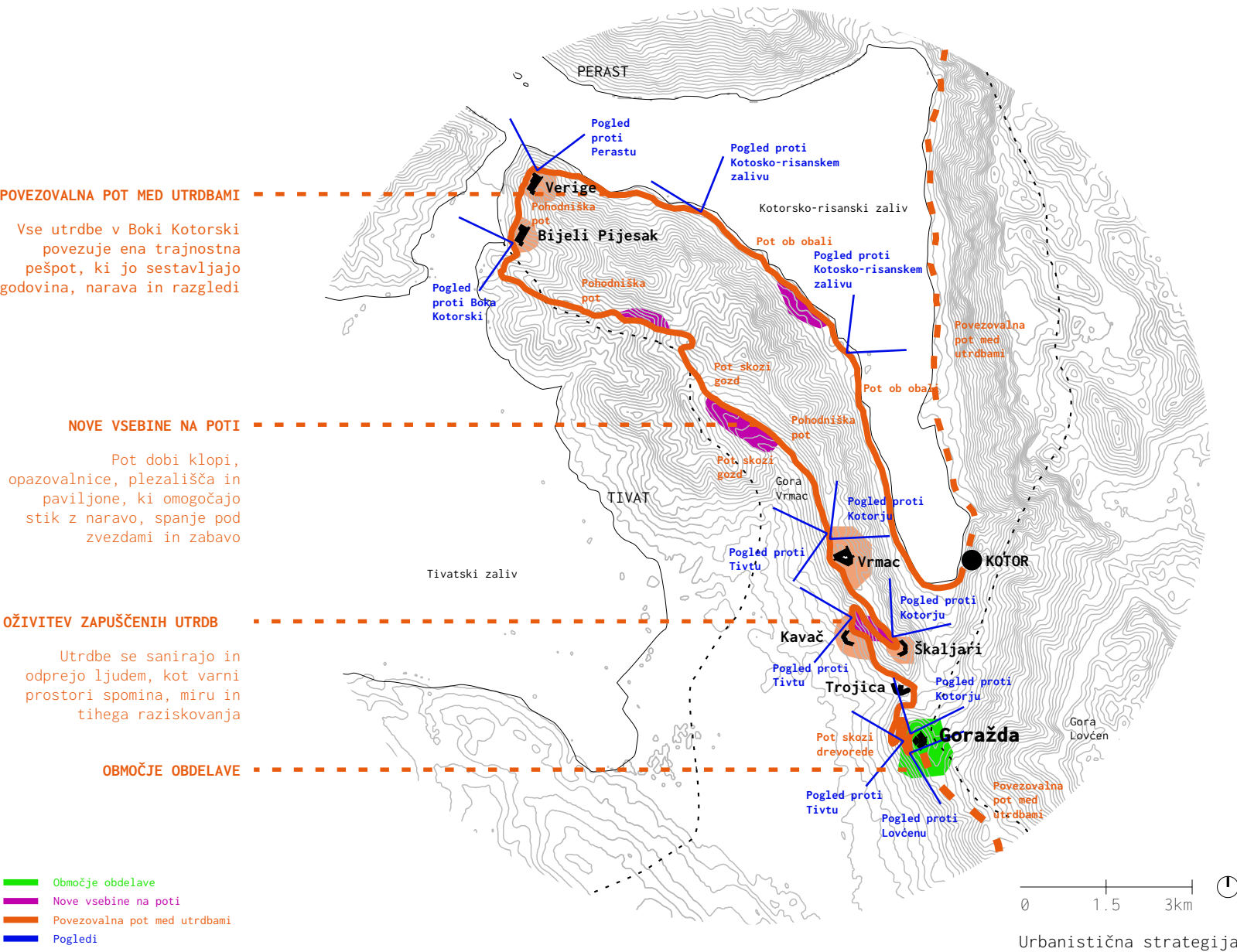
Mentor: prof. mag. Tadej Glažar, univ. dipl. inž. arh.
Somentorji: asist. doc. Vid de Gleria, univ. dipl. inž. arh.
M.Arch Nikola Novaković

URBANISTIČNA STRATEGIJA

Z umestitvijo novega programa v območje utrdbe Goražda in oblikovanjem nove peš povezave med vsemi večjimi utrdбами v Boki Kotorski vzpostavim strateško vez med zgodovinskim, naravnim in javnim prostorom. Predlagana pot tvori krožni sistem med vsemi avstro-ogrskimi utrdbami v Boki Kotorski ter spodbuja celovito doživljanje kulturne krajine z ritmom hoje.

Pot ne deluje zgolj kot fizična povezava, temveč tudi kot nosilka novih vsebin – točk za opazovanje narave, paviljonov, klopi in možnosti za nočitev, ki skupaj ustvarjajo novo plast javnega prostora v odnosu do naravne danosti. Ob tem se zapuščene utrdbe postopno aktivirajo, očistijo in sanirajo, da postanejo varne in dostopne točke kontemplacije, spomina in učenja.

Predlagana strategija temelji na minimalnih posegih, spoštovanju obstoječe vegetacije in poudarjanju razgledov, ki usmerjajo obiskovalca med gorami in morjem, med samoto utrdb in odprtostjo skupnega prostora. Tako utrdbe, nekdaj simboli vojaške moči, postanejo prostori tišine, druženja in miru.

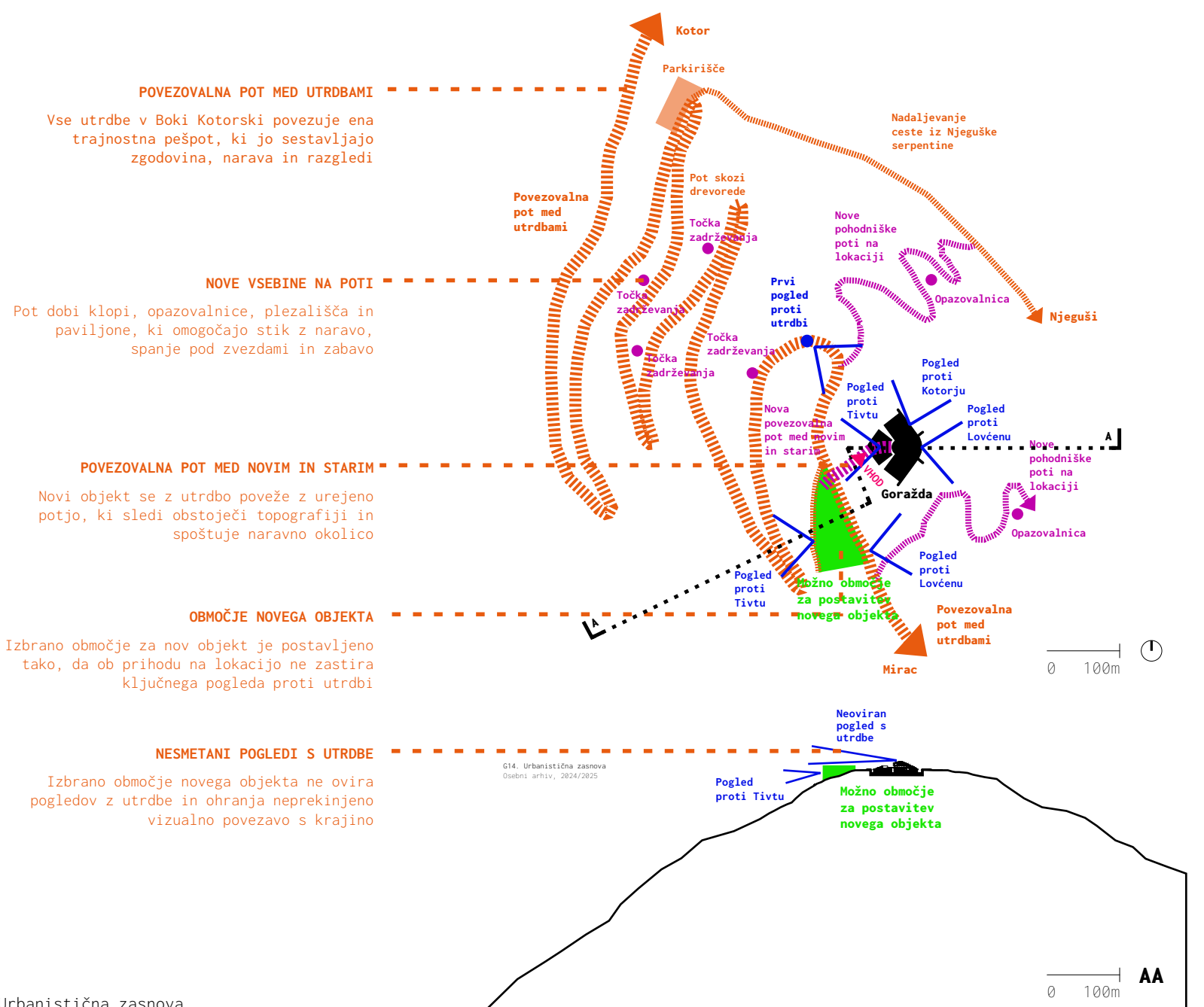

URBANISTIČNA ZASNOVA

Povezovalna pot med utrdbami se vzpenja po obstoječi serpentinasti poti, ki vodi do utrdbe Goražde. Ob njej rastejo stari drevesi, ki jih obogatijo nove točke za zadrževanje, opazovanje in počitek. Parkiranje je umeščeno diskretno v vnožje poti, na že obstoječi plato, s čimer se izognemo prevelikemu številu vozil v neposredni bližini utrdbe.

Območje novega objekta je izbrano taktično in spoštljivo, skrito je pod robom terena, tako da ob prihodu na lokacijo ostane prvi vtis posvečen utrdbi. Novo območje leži na naravnem nagibu, kar omogoča umestitev objekta brez oviranja ključnih pogledov z utrdbe proti Bokokotorskemu zalivu.

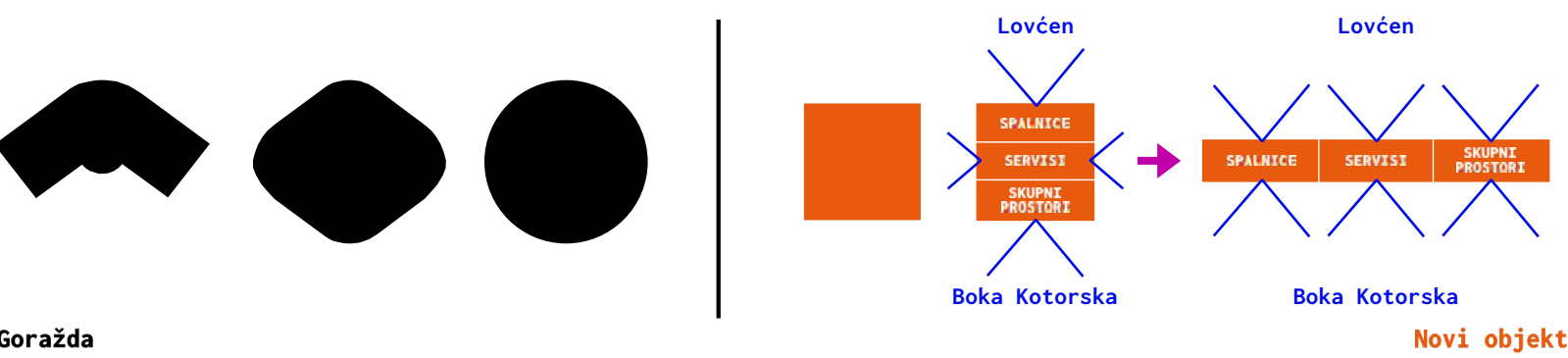
Utrdba dobi novo mrežo pohodnih poti z opazovalnicami in programi za pohodništvo, odmore ter krajše izlete. Med novo in staro strukturo se vzpostavi povezovalna pot, speljana z minimalnimi posegi v teren, ki poudarja vrednost krajine in spoštuje zgodovinski kontekst.

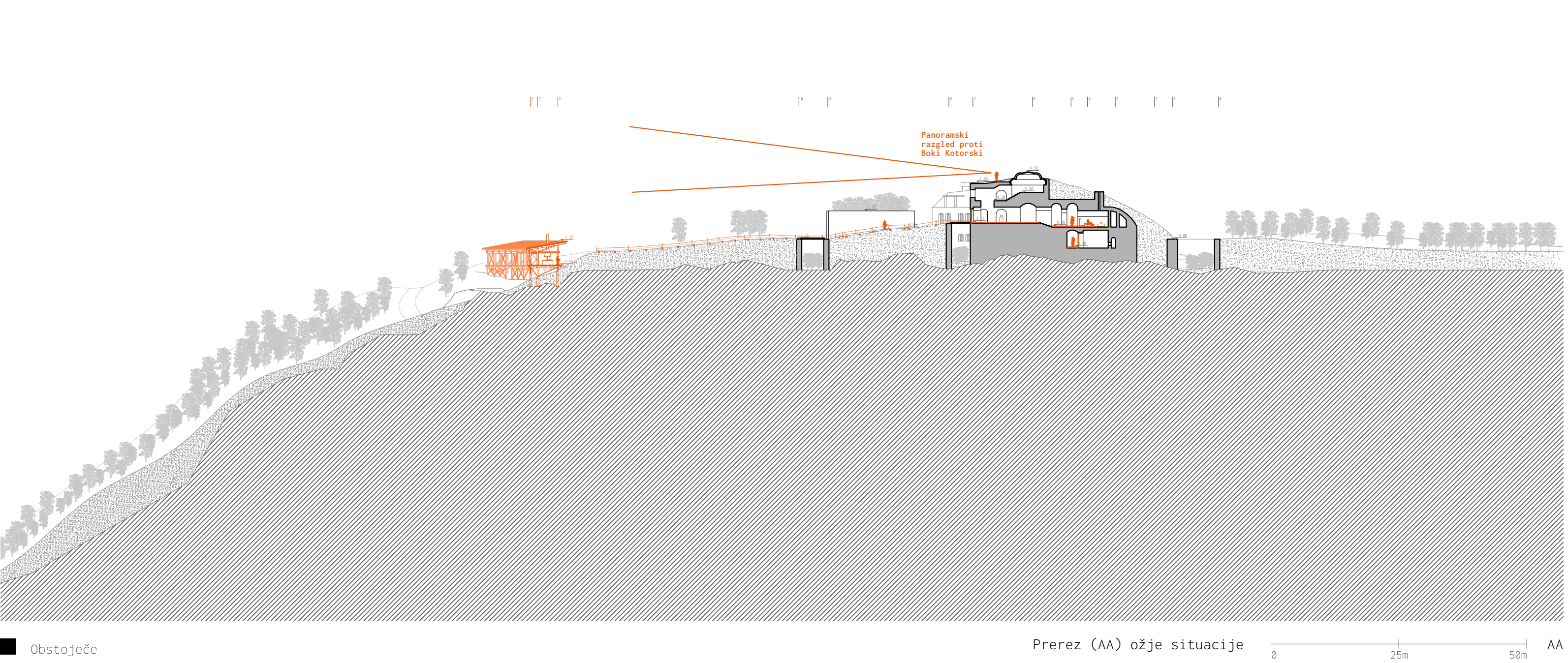
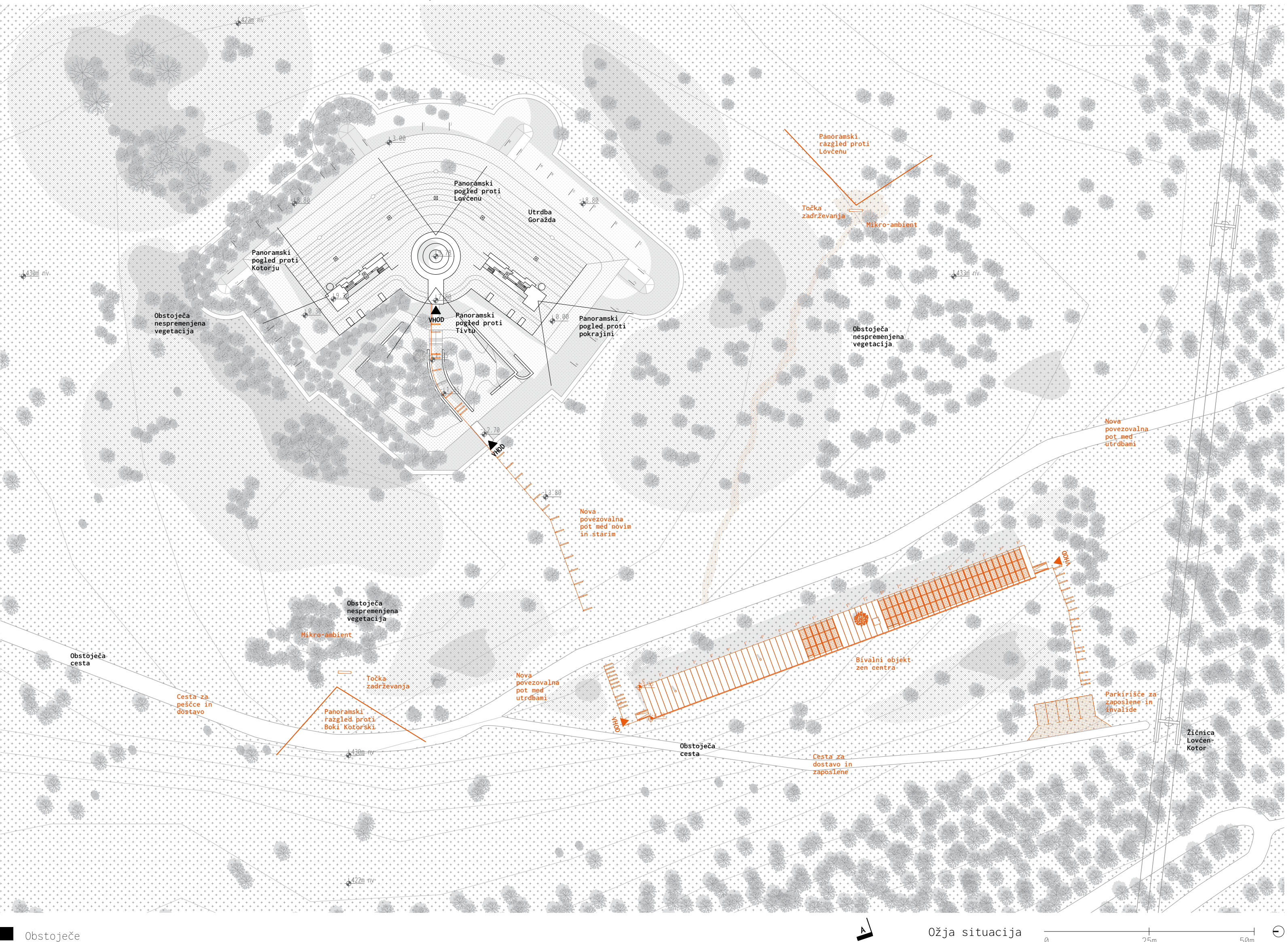
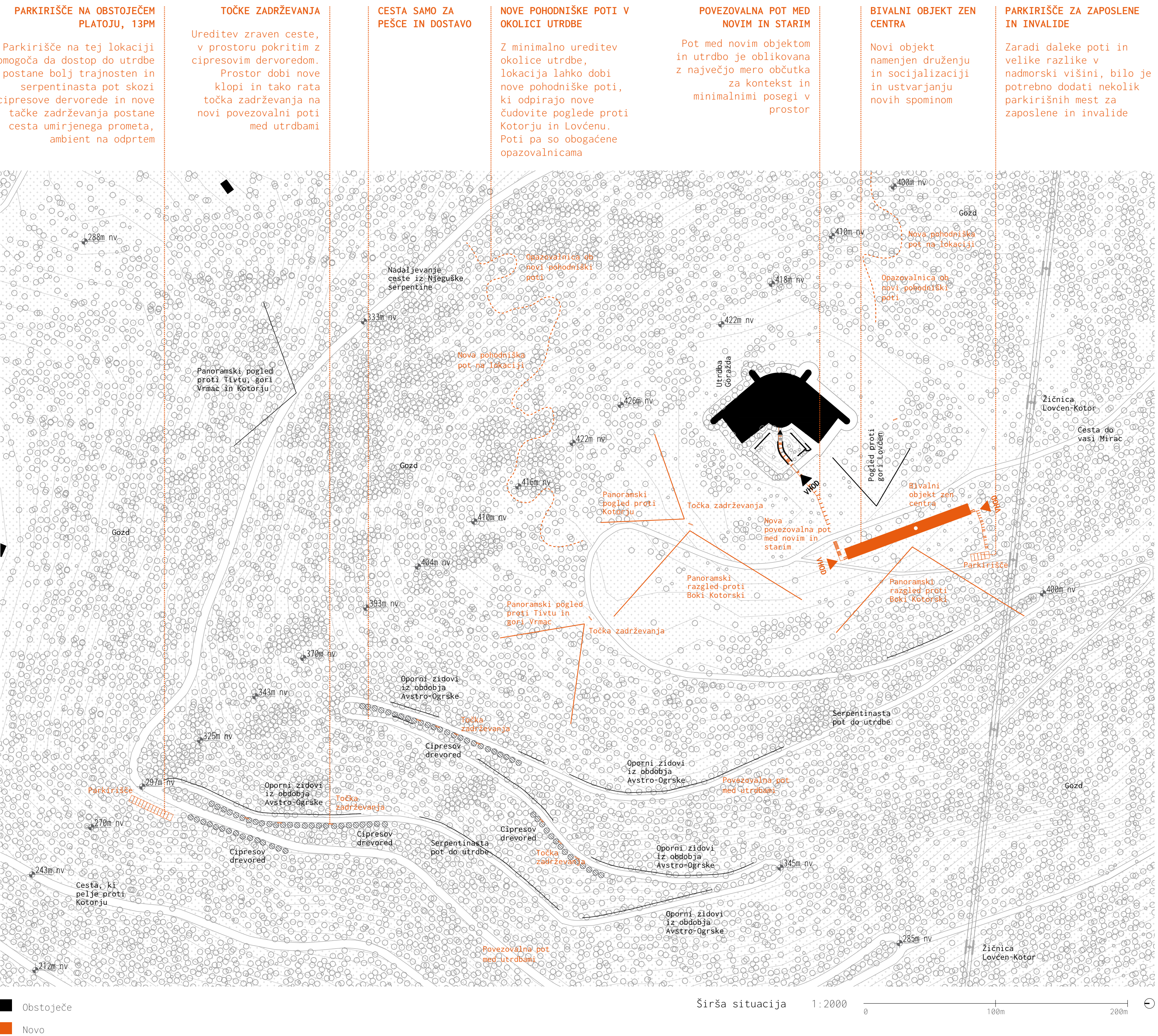
PROGRAMSKA IZHODIŠČA IN ZASNOVA

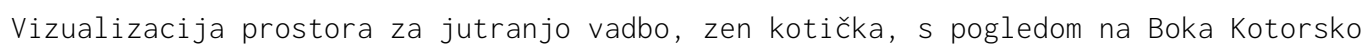
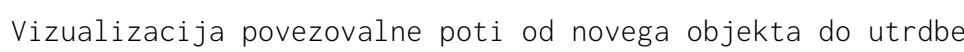
Zasnove izhajajo iz doživetja prostora kontrastov, med goratim zaledjem na eni strani in morjem na drugi, med samoto in skupnostjo, med preteklostjo in sedanjostjo. Utrdba Goražda je prostor tišine, introvertirana in masivna, organsko vkopana v teren, temna in kamnita, nosilka spomina. Novi objekt se temu zavestno postavlja nasproti in je odprt, svetel in topel, lesen, transparenten in pravokoten. Goražda je etažna in zaprta, novi objekt pa pritičen in odprt.

Kontrast v obliki, materialnosti, atmosferi in programu ustvarja dialoški prostor med zgodovinsko kontemplacijo in sodobnim sobivanjem.

Zasnova oblike novega objekta

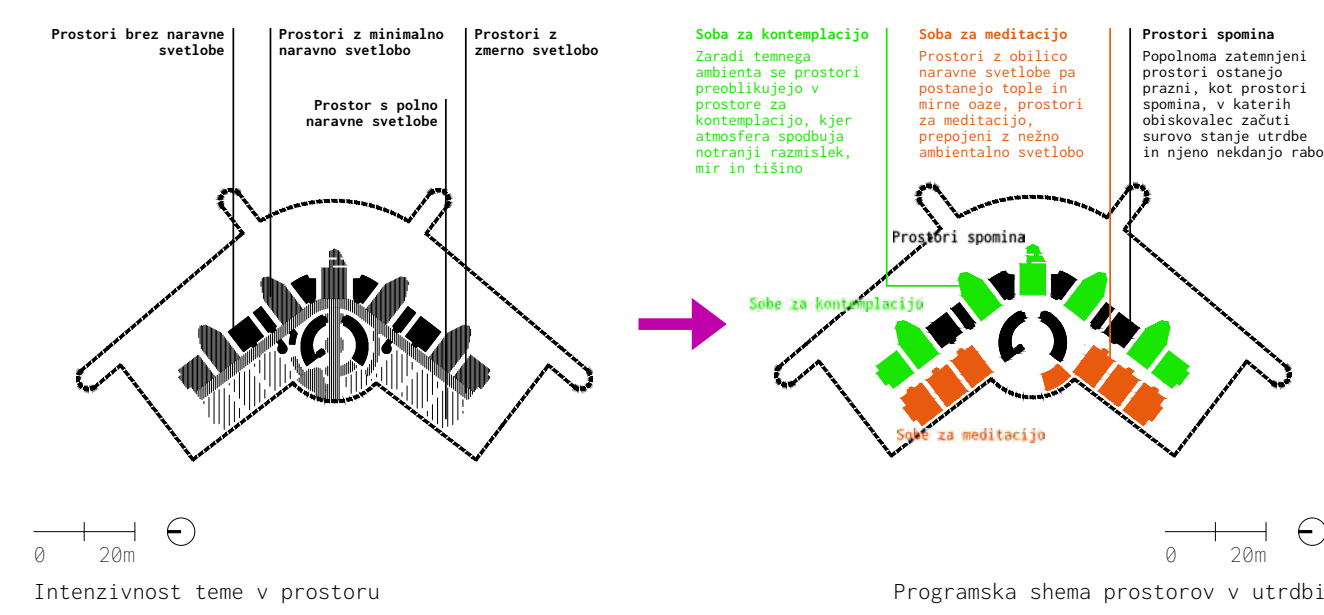

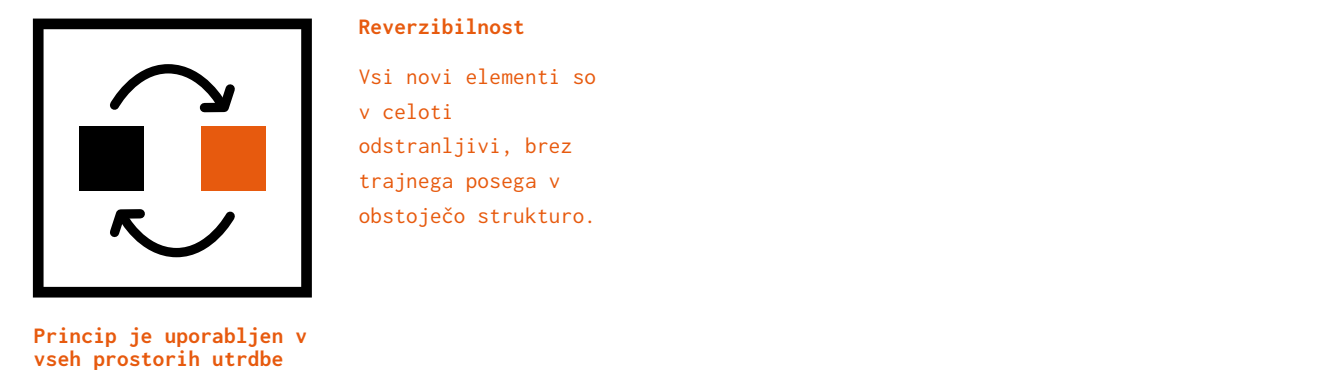
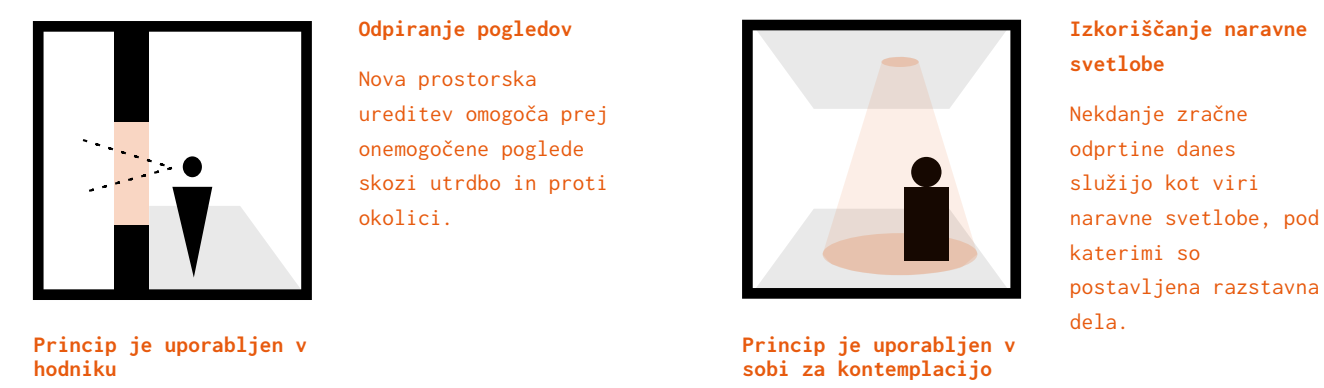
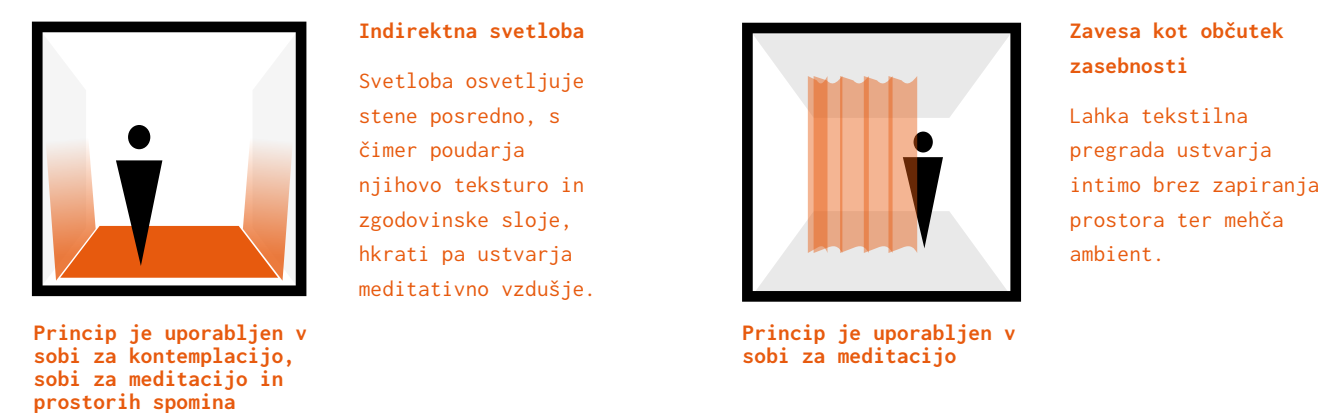
Skrozi analizo naravne svetlobe v posameznih prostorih utrdbe Goražde sem razbral, kateri prostori so bolj svetli in kateri ostajajo v temi. Na podlagi teh ugotovitev sem zasnoval programsko delitev v kateri temnejši prostori postajajo sobe za kontemplacijo in razstavni prostori, svetlejši pa sobe za meditacijo.

Poseben poudarek sem namenil izkoriščanju obstoječih odprtin in odpiranju novih pogledov, ki omogočajo neprekinjen stik z zunanostjo in okrepijo doživljajsko izkušnjo prostora.

Vsi novi elementi so zasnovani kot povsem reverzibilni. Njihova odstranitev ne bi pustila nobenih trajnih posledic na strukturi utrdbe, kar zagotavlja spoštljiv in odgovoren pristop k ohranjanju kulturne dediščine.

Odnos od zidov	Lebečje pohoštvo
Elementi so postavljeni z zamikom od obstoječih zidov, iz spojitvenega do zgodovinske strukture in materialnosti Princip je uporabljen v vseh prostoriščih utrdbe	Pohoštvo je dvignjeno od tal in tako, kar poudari lahkotnost ter ohranja vidnost originalnega prostora v zen centru. Princip je uporabljen v vseh prostoriščih utrdbe

Zasnova novega objekta temelji na jasni organizaciji prostora, ki se izraža skozi kontrast med zasebnim in skupnim, ter poudarja prehodnost, usmerjenost in sožitje z okoljem.

Objekt je umeščen v linijo obstoječih dreves, kar omogoča minimalen poseg v krajino in ohranja ritem prostora. Streha sledi naravnemu terenu, kje dvignjeni del omogoča pogled proti utrujeni, spuščeni del pa odpira stavbo proti morju. Dvig nad terenom poleg simbolike lahkotnosti prinaša tudi tehnične prednosti in omogoča pasivno prezračevanje, naravno osvetlitev in zbiranje deževnice.

Poseben poudarek je na trajnostnih pristopih: uporabi deževnice in sive vode, postavitvi sončnih panelov, ter zasnovi stavbe, ki omogoča udobno notranjo klimo brez mehanskih sistemov.

